

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa i Administracji
ul. Świdowska 15
20-031 Lublin

Lublin, dnia 4 września 2017 roku

Prof. dr hab. Wiesław Skrzydło
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
W Lublinie

Recenzja

**rozprawy doktorskiej Pana mgr Krzysztofa Kopciucha
pt. *Adwokatura w Polsce (1982-2016). Studium historyczno-
prawne***

1. Wybór tematu rozprawy

Temat przedłożonej pracy doktorskiej jest ciekawy, ważny a jednocześnie nie należy do łatwych, zważywszy szerokie kompleksowe jego ujęcie, co sugeruje tytuł rozprawy. Jej realizacja wymaga od Autora nie tylko wiedzy prawnej – faktograficznej, jak i dokonywania wykładni licznych norm prawnych czy uargumentowanego wyboru rezultatów wykładni prezentowanych w orzecznictwie, jak i w doktrynie – ale i znajomości założeń metodologicznych nauki historii. Z ustaleń dotyczących historii instytucji obrońcy i adwokatury Doktorant korzystał bowiem często i wykazał się w tej mierze właściwym przygotowaniem. Wyjściowo, można stwierdzić, że połączenie dwóch płaszczyzn rozważań – dogmatycznej i historycznoprawej - jest właściwym podejściem

Prof. dr hab. Wiesław Skrzydło
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
W Lublinie

Lublin, dnia 4 września 2017 roku

Prof. dr hab. Wiesław Skrzydło
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
W Lublinie

Recenzja

**rozprawy doktorskiej Pana mgr Krzysztofa Kopciucha
pt. *Adwokatura w Polsce (1982-2016). Studium historyczno-
prawne***

1. Wybór tematu rozprawy

Temat przedłożonej pracy doktorskiej jest ciekawy, ważny a jednocześnie nie należy do łatwych, zważywszy szerokie kompleksowe jego ujęcie, co sugeruje tytuł rozprawy. Jej realizacja wymaga od Autora nie tylko wiedzy prawnej – faktograficznej, jak i dokonywania wykładni licznych norm prawnych czy uargumentowanego wyboru rezultatów wykładni prezentowanych w orzecznictwie, jak i w doktrynie – ale i znajomości założeń metodologicznych nauki historii. Z ustaleń dotyczących historii instytucji obrońcy i adwokatury Doktorant korzystał bowiem często i wykazał się w tej mierze właściwym przygotowaniem. Wyjściowo, można stwierdzić, że połączenie dwóch płaszczyzn rozważań – dogmatycznej i historycznoprawej - jest właściwym podejściem

naukowym. Sprzyjało temu odpowiednie przygotowanie Autora w postaci zarówno ukończonych studiów prawniczych oraz wykonywanie zawodu adwokata, jak i amatorska, ale dobra, znajomość historii urządzeń ustrojowych państwa polskiego.

„Zauroczenie” Autora wątkiem historycznym nie tylko spowodowało, iż poświęcił mu wiele uwag, ale rozbudowanie pracy o poboczne rozważania historyczne, poprzedzające główny tok wywodów, nie znajduje, moim zdaniem, uzasadnienia merytorycznego, powoduje rozwlekłość tekstu doktoratu i w ewidentny sposób pozbawia go miejsca na rozważania np. porównawcze w ujęciu geograficznym czy prezentację w większym stopniu niż to jest obecnie – własnych opinii i stanowiska Autora.

Powtórzę więc raz jeszcze, wątek historyczny nie wymagał tak dużego rozbudowania, to miejsce należało przeznaczyć na inne wątki. Odczuwam brak wprowadzenia i rozwinięcia wątku prawno-porównawczego – regulacji prawnej adwokatury w innych państwach. Autorzy współcześni wiele uwagi poświęcają takiemu ujęciu, czego w pracy zabrakło. Czytelnik monografii o adwokaturze jest nie tylko zainteresowany strukturą, rolą i zadaniem regulacji prawnych adwokatury w świecie współczesnym, ale ich uzasadnieniem i praktyką. Stąd rośnie zainteresowanie strukturą i zadaniami adwokatury w czasach współczesnych państw Europy, a przede wszystkim państw członkowskich Unii Europejskiej. Tego wątku w rozprawie doktorskiej brakuje; nie znalazło się już miejsca na tego rodzaju rozważania w ramach prawie 700 stron rozprawy, bo tyle liczy sobie recenzowana monografia.

Wybór tematu pociąga za sobą liczne i ważne konsekwencje. Dotyczą one treści rozważań, z którymi Autor nieźle sobie radzi, oraz korzystania z bazy źródłowej. Chodzi mi głównie o zgromadzenie i wykorzystanie literatury przedmiotu. Autor zgromadził i wykorzystał wyłącznie polską literaturę. Jej wzbogacenie musiałoby wydatnie ulec zwiększeniu, gdyby Autor wprowadził w pracy także wątek prawnoporównawczy, a więc i wykorzystanie literatury państw co najmniej europejskich.

Nie oznacza to, że rozwiązanie jakie przyjął Autor jest całkowicie wadliwe, niemożliwe do zaakceptowania, ale ma wpływ na kształt ostateczny pracy, jej całościową ocenę i stanowczość uwag krytycznych czy polemicznych.

Nie jestem przeciwnikiem wprowadzania w toku badań naukowych, wątku historycznego w pracach dotyczących historii. Jednak omawiając problematykę współczesną nie można nie spoglądać także na ważne instytucje ustrojowe w wymiarze rozwiązań współczesnych. Uważam, że warto jest rozpatrywać różne kwestie naukowe na szerszym tle, uwzględniając także możliwości wprowadzania analiz na tle praktyki ustrojowej wprowadzonych i omawianych w świetle doświadczeń i rozwiązań, przyjętych w różnych państwach współczesnych.

Problemy naukowe poruszane przez Doktoranta stwarzają wiele możliwości i szans rozwijania pola badawczego. Taka potrzeba badań wielopłaszczyznowych jest coraz bardziej odczuwalna i coraz częściej wykorzystywana. Na takie prowadzenie badań naukowych jest coraz większe zapotrzebowanie. Niezależnie

od uwag poczynionych dotąd podkreślić należy, że rozważania Doktoranta zawarte w dysertacji nie są wadliwe merytorycznie, ale przez ich zakłócone proporcje budzą krytykę. Chodzi nie tylko o to, że można było w ramach tego tematu wprowadzić dodatkowe rozważania. Zachęcam Autora do tego, aby przygotowując pracę do opublikowania, dokonał zarówno pewnych skrótów – nawet dość radykalnych – ale także wprowadził elementy porównawcze, uwzględniające zwłaszcza *ratio legis* rozwiązań dotyczących adwokatury w państwach członkowskich i stowarzyszonych w Unii Europejskiej.

2. Baza źródłowa wykorzystana w pracy

W tym zakresie odpowiedź na pytanie o wykorzystanie bazy źródłowej jest jednoznaczna i pozytywna. Świadczy o tym zarówno rodzaj zebranych i wykorzystanych źródeł, jak też ich liczba. Należy zatem wymienić te źródła rozpoczynając od aktów normatywnych obejmujących zarówno ustawy, a także rozporządzenia. W sumie tego rodzaju aktów normatywnych wykorzystano ponad dwadzieścia. Są to przy tym te akty normatywne, wydawane jeszcze w wieku XIX, a także w XX wieku, a więc obowiązujące w II Rzeczypospolitej, w Polsce Ludowej i w III Rzeczypospolitej. Akty te były często przez Doktoranta omawiane, analizowane a także cytowane.

Drugi istotny rodzaj źródeł wykorzystywanych w dysertacji, a także cytowanych to uchwały samorządu adwokackiego

pochodzące z lat 80-tych wieku XX i późniejsze. Doktorant ujął je i przedstawił na trzech stronach dysertacji.

Kolejną grupę źródeł stanowi literatura naukowa przedmiotu. Grupa ta obejmuje ponad 140 pozycji. Wszystkie te publikacje to dzieła polskich autorów opublikowane w języku polskim. Nie ma zatem w tym wykazie żadnej pozycji autorów zagranicznych, czy publikowanych w językach obcych.

Dobór przez Doktoranta literatury przedmiotu i korzystanie z aktów normatywnych przeprowadzono w sposób właściwy, pozostający w ścisłym związku z zadaniem tworzenia pracy naukowej. Materiał normatywny i literatura pozostają w ścisłym związku z zadaniem badawczym Doktoranta.

Przedstawienie i wykorzystanie pozycji literatury z listy źródeł oceniam pozytywnie. Strona formalna posługiwania się przypisami i cytatami nie budzi większych uwag czy zastrzeżeń. Aktualny stan prawny przedstawiono w sposób nie budzący zastrzeżeń. Literaturę więc i akty normatywne Autor wykorzystał szeroko i w sposób właściwy. Należy dodać, że znalazło to widoczny wyraz w treści i liczbie przypisów (odsyłaczy). W całej pracy znalazło się ich aż 597.

3. Zastosowane metody badawcze

Sam Autor wymieniając wykorzystanie metod badawczych uznaje jedną z nich jako metodę podstawową. Chodzi tu o metodę

analizy historycznej, szczególnie w zakresie genezy zawodu a także kształtowania się zawodu adwokata, a także powstania i rozwoju zawodowego samorządu adwokackiego. Dużą rolę spełniała w toku prac i studiów literatura prawnicza, literatura pamiętnikarska a także – co należy dodać – historyczna literatura prawnicza, szczególnie z XX wieku.

Jako główne źródło z zakresu podstawowej metody badawczej wymienia Autor analizę historyczną aktów prawnych, szczególnie dotyczącą obrazowania procesu tworzenia zawodu adwokata i samorządu adwokackiego.

Jako kolejną należy wymienić metodę prawnodogmatyczną, w ramach której Doktorant badał wiele aktów prawnych, szczególnie pochodzących z okresu międzywojennego, a także powstałe po II wojnie światowej.

Dobór metod i płaszczyzn badawczych w omawianym zakresie jest godny akceptacji, ale nie można nie wymienić także metody, której brak w praktyce stanowi pewien mankament. Chodzi o metodę prawnoporównawczą. Czytelnik pracy odczuwa ten brak komparatystyki, o czym już szerzej wspomniałem wyżej. Chodzi o wzbogacenie i pogłębienie rozważań o instytucjach prawnych z zakresu adwokatury jako formy obsługi prawnej i pogłębienia analiz choćby o rozwiązania prawne przyjęte na terenie państw członkowskich w Unii Europejskiej.

4. Struktura pracy

Struktura i budowa recenzowanej dysertacji jest prosta i klarowna, poprawnie zbudowana. Autor rozpoczyna pracę od krótkiego wstępu określającego cel i zakres przeprowadzonych badań, stosowanych metod badawczych oraz zakres badań.

Merytoryczne rozważania przeprowadzone zostały w pięciu rozdziałach, z których najkrótszy jest rozdział pierwszy. Autor analizuje w nim powstanie i spełnianie zadań z zakresu adwokatury od początków państwa Polskiego, tworzącej się i ewoluującej polskiej palestry. Teść tego rozdziału obejmuje okres od powstania państwa Polskiego aż do odrodzenia Rzeczypospolitej po I wojnie światowej.

Rozdział drugi obejmuje adwokaturę w okresie II Rzeczypospolitej oraz w latach Polski Ludowej. W rozważaniach swych Autor szczególnie zajął się problematyką adwokatury w okresie 1945-1982.

Rozdział trzeci (podobnie jak i rozdziały czwarty oraz piąty) poświęcone takiej problematyce jak: ustrój adwokatury, rozdział czwarty – wykonywanie zawodu adwokata oraz rozdział piąty – kwestiom zasad etyki i godności zawodu adwokata.

Temat zatem został potraktowany szeroko.

KONKLUZJA

Przeprowadzona analiza treści dysertacji doktorskiej, a także zakres rozważań pozwala na sformułowanie wniosków i odpowiedzi na zasadnicze pytania czy recenzowana praca spełnia ustawowe wymogi.

Pragnę zatem stwierdzić, że Doktorant Krzysztof Kopciuch podjął się opracowania ciekawego, ważnego i obszernego tematu. Temat ten jest ważny zarówno z naukowego jak i społecznego punktu widzenia. Autor w realizację podjętego zadania włożył wiele wysiłku i cel jaki sobie postawił zdołał osiągnąć.

Recenzowana rozprawa doktorska robi dobre wrażenie w warstwie opisowej, mimo, iż pewne kwestie budzą wątpliwości lub określone zastrzeżenia. Mam tu na myśli kwestie związane z doбором literatury przedmiotu, a zwłaszcza pominięcie wykorzystania literatury zagranicznej. Dodać i podkreślić należy, że w kręgu dobranej i wykorzystanej literatury Autor porusza się swobodnie, poprawnie ją interpretując, omawiając i oceniając. Pewien niedosyt budzi nieujawnienie przez Autora i to w wielu miejscach jego własnych ocen, uwag czy koniecznej polemiki. Zakładam, że to bardziej konwencja narracji Autora a nie przejaw jego postawy badawczej.

Uzasadniony jest zatem wniosek, że praca doktorska Doktoranta Krzysztofa Kopciucha pod tytułem *Adwokatura w Polsce (1982-2016). Studium historyczno-prawne* stanowi własne rozwiązanie zagadnienia zaś Autor dysertacji wykazał się

umiejętnością prowadzenia pracy naukowej. W ten sposób spełnione zostały wymogi zawarte w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 roku, poz. 1852). Zgłaszam przeto wniosek o dopuszczenie mgra Krzysztofa KOPCIUCHA do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

